

суспензії у печінці та сироватці крові тварин покращувалися показники енергетичного обміну, зокрема зростали активності цитохромоксидази, сукцинатдегідрогенази та глутаматдегідрогенази; покращувався вуглеводний та ліпідний обміни, активувалися компоненти антиоксидантного захисту, що сприяло більш вираженому пригніченню активності процесів пероксидного окиснення ліпідів, що дає змогу вважати даний комплекс ефективним. Одержані результати відкривають перспективу використання селенхромліпідного комплексу у якості біологічно активної добавки для профілактики і покращення метаболічних порушень при цукровому діабеті 2-го типу [5].

Використання селенхромліпідного комплексу з хлорели надає набагато більший терапевтичний ефект при змодельованому ЦД, і є ефективнішим, порівняно з неорганічними сполуками, засвоєння яких в організмі є набагато нижчим. Одержані результати свідчать про нормалізувальний вплив досліджуваного комплексу на обмін речовин у тварин з експериментальним ЦД.

Список використаних джерел

1. Ребров, В. Г.; Громова, О. А. Витамини и микроэлементы; АЛЕВ-В: Москва, 2003; с 402, 446.
2. Харченко, В. В. Природні біоантиоксиданти та печінка. Сучасна гастроентерологія. 2007, 6 (38), с 79 – 85.
3. Щербак, С. О.; Кирієнко, Д. В.; Бутилін, В. Ю. Використання комплексних лікарських засобів з вмістом мікроелементів у лікуванні хворих на цукровий діабет. Фармац. журн. 2004, 3, с 101 – 104.
4. Золоторьова, О. К.; Шнюкова, Є. І.; Сиваш, О. О.; Михайленко, Н. Ф. Перспективи використання мікроводоростей у біотехнології; Альтерпрес: Київ, 2008; с 85, 88.
5. Лукашів, О. Я.; Боднар, О. І.; Грубінко, В. В. Вплив на метаболічні процеси в організмі селеновмісних біодобавок та перспективи їх використання. Вісник проблем біології та медицини. 2016, 2 (3), с 30 – 34.

Шашков Ю.І., викладач, завуч кафедри,
Рутар С.М., к.філос.н., доцент, ВНКЗ ЛОР
«Вищий навчальний комунальний заклад
Львівської обласної ради «Львівський інститут
медсестринства та лабораторної медицини ім.
Андрея Крупинського»

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ САМОВИРАЖЕННЯ ЯК ОСНОВИ МОРАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ

***Анотація.** У статті розглядаються питання формування цінностей самовираження як основного елементу морального здоров'я студентів.*

Особлива увага акцентується на проблемах поєднання цінностей та інститутів у виховному процесі.

Ключові слова: моральне здоров'я, цінності самовираження, інституційні чинники.

Формування професійної майстерності студентів передбачає не тільки гармонійне поєднання теоретичних знань і практичних навичок, але й належного рівня фізичного і морального здоров'я. Література, присвячена даній проблемі, не дає достатньо ґрунтовної відповіді на питання про суть та основні напрямки формування морального здоров'я студентів на основі цінностей самовираження [2].

Для розв'язання теоретичних завдань нашого дослідження необхідно уточнити зміст понять «моральне здоров'я», «цінності самовираження». Моральне здоров'я ми розглядаємо як складову психічного здоров'я, яка виявляється у здатності особи отримувати задоволення від діяльності, спрямованої на досягнення власної та суспільної вигоди. Під цінностями слід розуміти ставлення особи до світу, суспільства та людини з позицій належного. Цінності, залежно від ступеня цивілізаційного змісту, дозволяють правильно (або неправильно) оцінити світ, суспільні процеси, інститути та психологію людини з позицій розуміння добра, зла, чесності, доброчесності, справедливості і гідності. Відомий фахівець в галузі культурології Рональд Інглегард поділив цінності на виживання, що характерні для країн Третього світу, і самовираження – країн розвиненої демократії [3].

Щоб зрозуміти проблему суті цінностей самовираження та чинників їх формування, необхідно поєднати положення неоінституційної та культурологічної парадигм [1;4]. Таке поєднання дозволяє виробити методологічні підходи до формування морального здоров'я студентів, сутність яких можна виразити таким чином:

- пріоритет інституційних змін щодо трансформації ціннісних орієнтацій;
- соціально-економічна модернізація призводить до формування цінностей самовираження, оскільки забезпечує добробут для більшості населення;
- цінності самовираження виявляються у активній участі громадян в боротьбі за розширення прав і свобод інших людей (національних меншин, сексуальних меншин, безпечне довкілля, гендерну рівність);
- у багатих країнах спостерігається ціннісна відмінність між поколіннями, натомість у слаборозвинених країнах ця тенденція виявляється слабкою;
- цінності змінюються під впливом соціально-економічного розвитку, а також під впливом традиційної культури.

Виходячи з вищесказаного, моральне здоров'я ґрунтується та таких цінностях самовираження як свобода, гідність, професійна доброчесність, довіра до громадських інституцій та організацій в контексті розбудови ними суспільних благ, віри у власні сили та суспільний прогрес. Людина як суб'єкт вищеназваних цінностей виявляє волю до боротьби за розширення вільного

публічного простору, усунення різноманітних дискримінаційних відмінностей (соціальних, етнічних, расових, релігійних, гендерних) та форм гніту.

Саме такі люди мають стати представниками нової української еліти, здатної продукувати нові ідеї, сенси, символи та моделі управління. Однак їх не можна виховати тільки просвітницькими заходами. Для цього потрібні радикальні зміни у політичній, економічній та освітній інституційних системах. Сьогодні, незважаючи на те, що законодавство про вищу освіту потребує істотних змін і доповнень, все ж таки університети в рамках навіть цієї обмеженої автономії мають можливість створити сприятливі інституційні умови для формування морального здоров'я студентів. Для цього необхідно ухвалювати статuti та інші нормативні акти, які забезпечать конкурентні, справедливі правила гри в навчально-методичній, науково-дослідницькій діяльності та запровадженні реального самоврядування. По-перше, уніфікувати форми для визначення рейтингу студентів. По-друге, запровадити в рамках статуту університетів конкурентний та публічний порядок виборів лідерів студентського самоврядування та їх механізми впливу на процес ухвалення загальноуніверситетських рішень. По-третє, запровадити електронний формат доступу до інформації про результати навчально-методичної та наукової роботи викладачів та студентів, а також - результати виконання студентами уніфікованих форм для визначення їхнього рейтингу.

Список використаних джерел

1. Аджемоглу Д. Чому нації занепадають: походження влади, багатства та бідності / Д. Аджемоглу, Д. Робінсон. – Київ: Наш Формат, 2016.- 440 с.
2. Жигайло Н., Карпінська Р. Формування психічного та духовного здоров'я особистості. / Психологія національної безпеки і благополуччя особистості: тези І Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15. 03. 2019 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. - С.63 - 66.
3. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития. – М.: Новое издательство, 2011. – 464 с.